

Berényi László Géza

*MaG, SziK, SzáR = eGY**MaGyar, SzéKely/SzKita, SzaRmata = HuN*

Dúcz László egy előadásán a *kézfogást* szkíta találmánynak nevezte. A bővebb indoklás akkor elmaradt. Talán ezt most pótolhatjuk. Mit jelent pontosan ez a rítus? Miért pont a szkítáknak jutott ez eszébe? Mi a mögöttes tartalma? Ilyen kérdéseket kell feltegyünk magunknak, ha tisztán akarunk látni ebben a kérdéskörben. A *KöRiSteN* szemlélet ismeretében ezeket a kérdéseket máris megválaszolhatjuk. Szimbolikus cselekedetről van szó, és nem arról, hogy békés szándékunkat kifejezve fegyvertelen kezünket nyújtánánk előre. A végtagok nevei – mint látni fogjuk – ebben a jelképrendszerben fontos szerepet kaptak.

1. kép SzaNaTRuG pártus uralkodó szobra

A *KéZ* voltaképpen egy hármas egység: a *KaR*, amelyhez egy csuklós *íZület* (csukló = „*iZ*”) segítségével kapcsolódik a *TeNyér*. Kiolvasható belőle a „Mikrokozmosz” cégéreként, a *KöRiSteN* háromság, mint *eGység* összefüggés. A *kézfogás* az *EGYSégtudatnak*, (a *KöRiSteN* szemléletnek) az ellenőrzését és egyben elmélyítését is szolgálta. Az előre nyújtott fél kéz összekapcsolódik a másik „fél” előrenyújtott (fél) kezével. Így jön létre a két

félből az „*EGY*”, azaz „a két fél mindenben *EGY*et ért”! Egy üzleti tárgyalás végén ez ma is így szokás!

A szkíta szemlélethez hasonló világszemléletű pártus kultúrában a jelbeszéd megint csak a *KöRiSteN* idézi. (1. kép) Míg az előbbi *kézfogás*-nál a szimmetria/antimetria jelenléte egy „*oldalnézeti világmodell*” sejtet, addig az uralkodó *kézfogás* tartása *TeNgely*-(*TeNyér*) irányú, azaz „*felülnézeti világmodellre*” vall. A *TeNyér* (*TeN*) és az ujjak (*iZ*) jól látszanak, a *KaR* csak részben, ezért a *KöRt* formázó csuklópánt jelenléte teszi teljes értékűvé a „női minőséget”. Az uralkodó neve (*SzaNaT-RuG*, fo: *GuR-TeN-iSz*) mutatja, hogy a szemlélet elnevezése esetenként az uralkodók nevében is visszaköszön. A térségben jó ezer évvel korábban létrejött KaSSzu (KuSita) birodalom neve *KuR-TeN-iZ* volt!

A „felülnézeti” világmodell a *Makrokozmoszt* idézi meg, az „oldalnézetinek” mondott változat az emberi léptékű világot, a *Mikrokozmoszt* hivatott megjeleníteni. A *Mikrokozmoszt*, mint „*egyTeNgelyű dualitást*” az uralkodó kezében lévő palmaágról (*Yin*) és a fején lévő madár ábrázolásról (*Yang*) könnyen felismerhetjük. A két modell egyidejű („közös *TeNgelyű*”) előfordulása (az uralkodó gerincvonala a közös *TeNgely*) további információt rejt. Arról tanúskodik, hogy eleink felismerték a világegyetem *fraktál* jellegét, azt, hogy kicsiben és nagyban ugyanaz a szerkezet („*KöR-iS-TeN*”) nyilvánul meg, más szóval a *Mikrokozmosz* és a *Makrokozmosz* ugyanaz az *EGY*!

Észak-Nyugat Indiában, a mai Radzsasztán Kács nevű tartományában a VI.-VIII. században ott élt fehér hunok hagyatékát nagyszámú síremlék formájában ma is megtalálhatjuk. Idézzünk fel egy példát Dr. Aradi Éva fotóiból válogatva. (2. kép) A *Makrokozmoszt* itt a (körszimmetriát mutató) felső részben látható Nap (*Yang*, „*iS*”) és Hold (*Yin*, „*KöR*”) szimbólum idézi meg, míg az alsó (tenge-

KÖRISTEN

lyes szimmetriát mutató) táblán a *Mikrokozmosz* ismerős jelképegyüttese fedezhető fel. A *TeN*Yér (*TeN*) és az ujjak, csukló, könyök (*iZek*) mellett a *KaR*on *KaR*perecek, az ujjakon *GyűRűk* erősítik a *Kör* szimbólum jelenlétét. A *TeN*Yér közepén a virág (növény, „*Kör*”) megint csak „egyközpon-tú” a *TeN*Yérrel, míg a *GyűRűk*ről, *KaR*perecek-ről az „egy*TeN*gelyű” elrendezés olvasható le. A *Makrokozmosz* és a *Mikrokozmosz* jelképei egy-más felett, „közös *TeN* gelyen” megjelenítve itt is az „*EGY*ségtudatot” hirdetik!

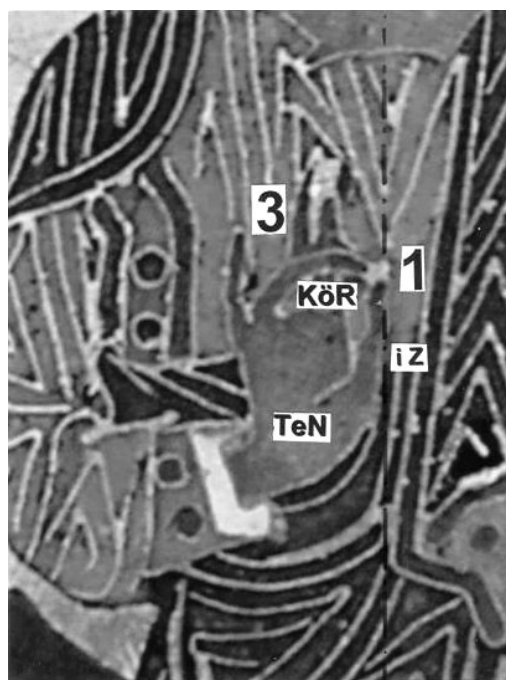
2. kép A fehér hunok hagyatéka, sírkő Észak-Nyugat Indiából

A szittyá (SáKja) Budához (Buddha) hasonlóan az ugyancsak szittyá (PáRtus) Jézus is az *EGY*ségtudatot hirdette. Ismert kijelentése: „Én és az Atya *EGY*ek vagyunk”, a *Mikrokozmosz* (a látható világ) és a *Makrokozmosz* (a nem látható világ) egységére, azonosságára mutat rá. A szittyá (HuN, MaGyar) mágusok a *Sze-NT KoR-ona* („*olvasata*”: fo:*KoR* - fo:*TeN-iSz*) Jézus zománcképén megint csak a „*KéZ*” egyes alkotóelemeinek neveiben rejlő lehetőségeket aknázták ki, az *EGY*ségtudatot hirdető, mindaddig legkisebb léptékű jelkép kidolgozása során. (3. kép)

A hüvelykujj és a negyedik ujj (*iZek*) formázza a *Kör*t, a jól látható *TeN*Yér mellett, a figyelem felhívó 3 ujj a „Háromság, mint egység” szerkezetre

mutat, melyet az összecsípett két ujj által közrefogott „*MaG*” (az „*EGY*”, világ*EGY*etem) jelképez. Jelképesen szólva: a *Mikrokozmosz (Kör-TeN-iZ)* és a *Makrokozmosz (MaG)* „ugyanabba a körbe tartozik”, egymástól el nem választható. A XX. században a kvantumfizikusok ébredtek rá először, hogy az „*én*” és a „*nem én*” között nincs éles határ! Mint a mellékelt ábra mutatja: „a kettő összeér”, valóban nem választható el egymástól. Röviden szólva: ugyanaz az *EGY*!

Elismeréssel kell adóznunk a zománcképet megtervező mágusoknak, hogy a „*Minden EGY!*” kijelentést (egy miniatúra formájában, hihetetlenül kis helyen) ekképpen sikerült megvilágosítani. Jézus mint élő személy (*Mikrokozmosz*) és a *MaG* jelképezte *Makrokozmosz* (az „*Atya*”) el nem választható egymástól! Nem hiányzik nekünk bármiféle bibliafordítás („ferdítés”), ez a képírás 1500 éve nekünk szól, változatlan tartalommal.

Kör iS TeN

3. kép A „világMaG” és Jézus súlypontja egybeesik

Az ázsiai hunok és utódnépeik hiedelemvilágáról képet alkothatunk, ha megfejtjük a „*Kör-TeN-GRI*” fogalom (hibásan: „istennév”) igazi jelentését. Nincs nehéz dolgunk: a *Kör* az *Ég* KéKjére

utal, vagyis az „*iS*” gyök megfelelője, a G-R nyílván a K-R, a „*KöR*” egy változata. Összeolvasva: *iS-TeN-KöR*, vagyis „nincs új a nap alatt”, csak a sorrend változott kissé. Érdeemes megjegyezni, hogy az „árpádsáv” színei közül a vere*S* („*iS*”) a felső világ, az Ég színe és nem a kék. Valószínűleg azért, mert az analógiák így több oldalról is támogatják ezt az elképzelést. A víznek is van körforgása (látható világ) és a vérnek is van körforgása (nem látható világ). A víz színe a fe*HÉR*, („*KöR*”, Föld, „női minőség” v.ö.: „fehérnép”), a vér színe a vere*S* („*iS*”). Ezek folyékony kategóriák lévén, vízszintes sávokkal ábrázolhatók, és egymás fölé téve „közös *TeN*gelyre fűzhetők. Kész a *KöRiSTeN*háromság jelképe, már csak arra kell ügyelni, hogy mindig a vörös sáv kerüljön felülre!

A „szittyák”, avagy a „KöR” típusú népnevek

Kik volnának ezek a szkíták? Vannak-e közeli rokonaik? Honnan ered a nevük? Eddig nem tudunk megnyugtató választ adni ezekre a kérdésekre! Pedig ideje már, hogy sejtéseinket felváltssa a bizonyosság, mert a „kertek alatt ólálkodó sakál népek tudósai” már szemet vetettek a gazdátlanak tűnő szkíta hagyatéokra, maguknak vindikálva azt!

Egy székely ember, *Orbán Dezső* fejtette meg a *SZK*íta és egyben a *SZÉK*ely népnév titkát. Grandpierre Attilával közösen 2009-ben kiadott „Fejezetek a székelység őstörténetéből” című könyvben olvashattunk minderről. A *SZK*íta elnevezést vizsgálva felismerte, hogy az „-íta” végződés nem más, mint egy „népnévképző”, hasonlóan az izraelita, kánaánita változatokhoz. Az „SZK” szótó eredetijeként a „*SziK*”(-levél) gyököt határozta meg. A *SziK*ítha-ból hangátvetéssel keletkezett a *SzK*íta, a „népies” *Szitty*a változat megint csak a *SziK*ítha-ból eredeztethető, egy lágyulás nyomán. A mássalhangzók hordozzák a jelentést, a variáció lehetőségét biztosító magánhangzók felcserélhetők, akár el is hagyhatók. Így a *SzéK*ely is teljes joggal a *SzK*íta mellé tehető. Grandpierre Attila a „*SziK*” gyököt a „*MaG*”-hoz hasonlítja, az „életközpont” jelleget felismerve mindkettőben.

A „középpont” őseink holisztikus szemléletében (jelszava: „*Minden EGY!*”) minden esetben a „világ közepét” jelentette. A középpont a „Teljességet” /Mindenséget/ képviselte, így az a nép, amelyik a nevében hordozta a Mindenség szimbólumát, teljességgel azonosult ezzel a képzetrel, vagyis a *KöRiSTeN* szemlélettel. Felbátorodva ezen a sikeres azonosításon összegyűjtöttem a belőlük származtatható népek neveit, a két gyök mellé téve harmadiknak a növekedés következő fázisát megjelenítő „*SzáR*” gyököt. A mássalhangzók esetében az elfogadott hangátmenetek (esetünkben $M = N$, $K = G = H$, $S = Sz = Z$, $B = P = V$) figyelembevételével képezett további variációkkal kellett kibővíteni a listát, amely az olvasási irány megfordítása során néhány meglepő kapcsolatot is a felszínre hozott! (4. kép)

„M a G”			(átvitt értelemben: „EGY”)	
<u>M - G, M - K</u>	<u>N - G, Ny - K</u>	<u>fo : K - M, K - N H - N</u>		
(MaGyar ?)	NoGaj	KoMi	HuN	
MaCeDoN	NyéK	KuN	HuNza	
MaKar		KiMmer	jeNő	
MeXico (MeHiko)		(KuMMuH)		
KaLMÜK		KuMÜK	„uNo”	
				
„SziK”		„SzáR”		
<u>Sz - K, Sz - G, S - K</u>		<u>Sz - R</u>	<u>fo: R - Sz</u>	
SzéKely	SziKamBeR	SzaRMaTa	RuSz	
SziKh	SzKa	SzRaGuR	BeLoRuSz	
SzKa	SáKja	SziR	poRoSz	
SáKja	SzKíta	SzoRb		
SzKíta	eSzKil	SzeRb		
eSzKil	baSzK	SzáRd		
baSzK	PeLaSzG	SzuRma		
PeLaSzG	eTRuSzK			
eTRuSzK	SzKlavin			
SzKlavin	SKót			
SKót	SKanDINáv			
SKanDINáv	SaXon („SzaKSzon”)			
SaXon („SzaKSzon”)	SziKuli (SziCilia)			
SziKuli (SziCilia)				

4. kép A növény részeiből származtatott népnevek („KöR” típusúak)

Az összetartozást az elemek nagy száma mellett az is bizonyítja, hogy a három gyök képe több ezer év jelképhasználatában mély nyomokat hagyott, sőt a szimmetriaviszonyok alapján azonosítva az egyes képeket, megint csak a *KöRiSTeN* háromságra ta-

láltunk rá! A „**MaG**” (fordítva: GöMb, ami síkban KöR) a „**KöR**”-rel azonos (körszimmetrikus), a „**SziK**” a tengelyes szimmetriájával az „**iS**” gyököt rejt, a „**SzáR**” nyilván a kapcsolati **TeNg**elyt. Az „**Sz**” rovásjel feltehetően akrofóniával a **SzáR** gyök első hangjából eredeztethető, formája legalább is erre utal. Az egy és kétszíkű növény összevont (jelképes) ábrája régóta ismerős számunkra. Valószínűleg a „**tulipán**” ábrázolás (ami igazán egyik fajta tulipánra sem hasonlít) eredetileg a „**SziK**” gyöknek a szimbóluma lehetett. Később az „**Anjou lilium**” utánozta ezt a formát. „**Karrierjét**” azzal magyarázhatjuk, hogy láthatóan növényről („**KöR**”) van szó, amely viszont egyszerű szimmetriát is mutat (ami az „**iS**” gyök jellemzője) egyidejűleg. Azaz a két minőséget „egy **TeNg**elyűnek” („**EGY**nek”) érzékeltette. Mellesleg a háromság egységét is kiolvashatjuk belőle.

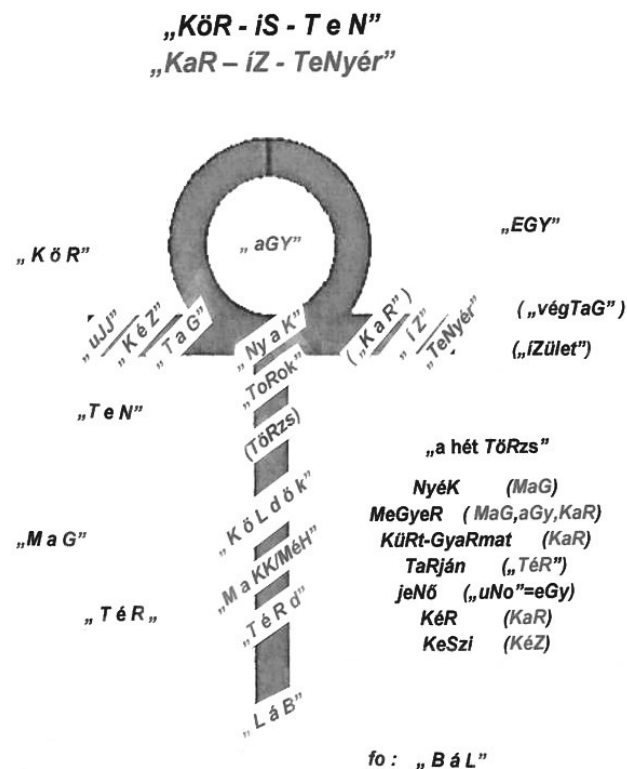
A növényeknél maradván az **áG+Törzs** alkotórész együttes előfordulását sejtethetjük az ismerősnek hangzó **aGaTiRsz** (**aKaCiR**) népnévben. Vajon a **levél** szavunk analógiáját hol találjuk? Logikusan a néptörzsnél is kisebb egységben kell keresni, így minden létező („**levő**”) **éklényt**, „**egyént**” a „**levél**” megfelelőjeként foghatunk fel a „**lélekkel bíró élőlények**” kategóriájában. A „**virág**” sem sajtúítható ki, egy nép sem birtokolhatja (névére sem írhatja), hiszen az mindenkié, az egész „**világé**”! A **virág**ból lesz a **MaG**, azaz minden ciklikusan ismétlődik, örök körforgásban.

Hogyan lesz a „**HuN**”-ból „**MaGyar**”, avagy a „**MaGyar**”-ból „**HuN**”? Az „**M-G**” mássalhangzó váz visszafelé olvasva (láthatóan ez is megengedett) „**G-M**”-nek hangzik. A „**G**”-ből „**H**” is lehet, az „**M**”-ből pedig „**N**”! Már is elérkeztünk a **HuN**hoz! Úgy tűnik a **HuN** útközben másodlagos értelmet is nyert, a világ**MaG**, a világ**EGY**etem számoosságát kidomborítva az **EGy**, **EGyetlen** fogalom jelölésére használhatták. A magyar nyelvben nem maradt fenn, csak a latin nyelvekben (**uNus**, **uNó**, **UMO**!) Talán **JeNő** törzsnevünk vele hozható mégis kapcsolatba, a „**NyéK**” pedig a „**MaG**”-gal. Vagy inkább a „**NyaK**”-kal? Itt jutott eszembe egy korábbi írásom, amelyben az emberi test egyes alkotórészeinek magyar nevét sikerrel azonosítottam a törzsnevekkel (vagyis a „nemzet-

test” egyes alkotórészeivel). A törzsnevek mellett népneveket is kereshetnénk ugyanevvel az erővel, hiszen minden nép „törzs”-ként kezdte valamikor pályafutását! Addig is örömmel nyugtázhatjuk a címben foglalt matematikai azonosság: „**MaGyar**, **SzéKely/SzKita**, **SzaRmata** = **HuN**” igazolását!

Az „iS” típusú népnevek

Aki keres az talál! Na, de ennyit! Ha a növények („**KöR**”) alkotórészei után az ember („**iS**”) testrészeit vesszük szemügyre (5. kép) meglepő bőségben találkozunk nép vagy törzsnevekkel, melyek innen nyerték a nevüket. A fraktalitás a Mikrokozmoszon belül is érvényesül!

5. kép Az emberi testrészek és törzsneveink

A hét törzs nevének magyar eredete (magyar nyelven értelmes analógiái) akár természetesnek is vehető. Az a tény viszont, hogy egy-két ezer évvel korábbi – a történelemben komoly szerepet játszó – nagy népek nevei ugyancsak az emberi testrészek magyar nyelvű szóbokrából származtathatók, hatalmas meglepetést okozhat. No persze, nem mindenkinek. Például annak sem, aki a magyar nyelvet ősnyelvként kezelte, és benne látta a „bábeli nyelvzavar” előtti egyetlen nyelvet, mert

ez a fejlemény meggyőzően igazolhatja azt a teóriát. Komolytalannak tűnhet Káldea lakóit a *KáL*dokat a magyar *KöL*dök szóval rokonítani, (ha csak ez a párhuzam állna rendelkezésünkre talán nem is hozakodnánk elő vele), de a több tucatnyi jobbnál-jobb példa meggyőzheti a kételkedőket! (6. kép)

„K ö R” („K a R”)	„K é Z”
K – R, G – R, H – R	K – Z, K – Sz, G – S, G – Z
KuRd KÉR (törzsnév)	KeSzi (törzsnév)
KIRGiZ	KaZah
KoReai	KoZák
KoRják	KaZár
basKIR	cserKeSz
BaLKÁR	hiKSzosz
BoLGÁR	inGuS
HuNGÁR	oGuZ
KaNGÁR,	
GöRög	
GRúz	„ uJJ”
GeRmán	
uGoR	uJGuR („mi ötön”= ujjak !)
GuRdzsár	fo: JuGaR
HuRRi	
HoRvát	
„L á B”	fo: „B á L”
L – B	B – L, P – L
(LiBia)	BoLGÁR
(LiBanon)	BeLga
(LeBédia)	BuLak (BLak)
	(BeLudzsisztán)
	PoLák
	PaLóc
	PaLeSzTiN („BáL-iS-TeN”)
	(PuG Lia)
„T a G” („véGtaG”)	
D – K, D – G, D – H	(T – G fo): G – T, H – T
DáK	GóT
DaHa („TaHó”)	viziGóT
(DaGeSzTáN)	masszaGéTa
DoGon	GuTi
	HaTTi
	HeTTita
„K ö L d ö k”	„I Z” („iZület”)
K – L, G – L, H – L	i Z, i Sz,
KáLd(ok)	úZ
KeLta, GaLata	gagaúZ
GaLL, GaÉL	aZeri
KaLmük	úZbég
anGoL, monGoL	KáLiZ
portuGáL	jásZ
(GaLícia, HoLics)	
(HoLland)	iSzTaNBuL = „iS-TeN-BáL”
KoLchis	aSia („ÁZsia”)

6. kép Az emberi test részeiből származtatott népnevek vagy törzsnevek táblázata („iS” típus)

A korábbiakban az *uJGuR* szóban a magyar „új” jelzőt véltem felfedezni (tudván, hogy viszonylag új államalakulatról van szó), viszont a „kar, kéz, tenyér” után már csak az „*ujj*” hiányzik, így most inkább erre a magyar szóra szavaznék. Teszem ezt azért is, mert Bárdi László „A Fordulat” címmel kiadott, a Magyarság és a Kelet, II. Őstörténeti Konferencia előadásait tartalmazó könyvben említést tesz az ujjurok nevének kínai fordításáról, ami így hangzik valahogy: „összekapcsolva, öten együtt”. Egy ötös törzsszövetségről van szó, mi más juthat eszébe a névadóknak az ötös számról, mint a kéz öt uja!

A *DoGonok* mitológiájának kozmikus vonatkozásai közismertek, és ha még azt is tudjuk róluk, hogy korábban Észak-Afrikában éltek, kezd hihe-tővé válni számunkra a közeli *DáKokkal* való névrokonságuk. A *DáKok* természetesen magyarul beszéltek Decebál („Dicső BáL”) királyukkal az élen.

A „TeN” típusú népnevek

Ahogy a kézfogásnál a *TeNyér* a két fél *eGyesítésének színtere*, a *kapcsolat* létesítésének eszköze (lásd a „*KaR-iZ-TeNyér*” háromságot), úgy ennek megfelelően a *KöRiSTeN*háromságban a *TeN* gyök szerepét is kikövetkeztethetjük. *TeNgely* szavunkra gondolva egy „kapcsolati *TeNgelyt*” vélhetünk benne felfedezni (amely a két pólust összeköti). A harmadik, vagyis a „*TeN*” típusba tartoznak tehát azok a gyökök, melyek mindkét pólushoz (KöR+iS) egyaránt kapcsolhatók (a *TeNgely* egyik ismerve pontosan ez).

A „Dualitás” magyarul „*PáRosság*”. A Yin és Yang dualitást azért kell háromságnak tekinteni, mert a két pólus szerves kapcsolata, a „*PáRosság*” a harmadik elem. Két „fél” alkot egy „*PáR*”t. A páros testrészek „fél értékkel” bírnak, hogy együtt adják ki az *eGyet* (a „*minden EGY*” kívánalomnak megfelelően). A $P = B = V$ azonosság felhasználásával három gyökhöz is jutunk („*PaR*”, „*BaR*” és „*VaR*”). A *PaR*tus mellé így a *szabiR* és az a *VaR* is felsorakozhat!

A *ToRok* testrésze és a *TöRök* népnév feltűnő hasonlósága a *T-R* gyökre hívja fel a figyelmet. Test-

KÖRISTEN

részt többet is találunk *T-R*-rel: *TéRd*, *TaRkó* és *TöRzs*. Egy fának is van *TöRzse*. Azaz a *T-R* gyök mindkét korábbi típusba egyaránt besorolható. Az sem lehetetlen, hogy a „*TeRemtő* gyök” éppenséggel a „*TéR*” szavunk. A lég-„*TéR*” kapcsolja például össze az „alsó” és a „felső” világot. A *T-R* gyököt így, ebbe a harmadik csoportba soroltuk. (7. kép)

„TeN” (TeNyér)			
<i>T - N</i>	fordítva: <i>N - T</i>	<i>D - N</i>	fo: <i>M - D(j)</i>
ruTéN	veNéT	DáN	MéD
KaRanTáN		joRDaN	MaDa
BReToN	fordítva: <i>M - T</i>	laDiN	MaGyar
laTiN	MiTaNni	kabarDiN	MeGyer
PaLeszTiN	MaTieN	makeDoN	
TuNguz	MaTyó		

„TéR” (Tér-idő)(TöRzs)	
<i>T - R</i>	
TöRök	aGaTiRsz (áG-TöRzs)
TüRk	
ToRk	
TuRk	
TRák	
oszTRák	
TiRrén	
taTáR	

„PáR”		
<i>B - R</i>	<i>P - R</i>	<i>V - R</i>
szaBiR	PáRtus	aVaR
BaRszil	PeRzsa	VáRhun (VáRkony)
cimBeR	PoRtugál	VaRég
iBéR		szaVáRd
kaBaR		
BeRBeR	„BaRBáR”	
BRít	BaRkó	

7. kép A Mikro- vagy Makrokozmosz egészére vonatkoztatható népnevek vagy törzsnevek táblázata („TeN” típus)

A *MaG* gyököt a növényeknél („*KöR*” típus) tárgyaltuk, bár az emberi testrészekkel összefüggésben („*iS*” típus) is előhozhattuk volna. A Földből kikelő növényi *MaG* függőlegesen az Ég felé tör. Fiatal faként már a *MaGonc* nevet viseli. Ez egy kitüntetett irány: a „Világtengely” a Mikrokozmoszban a *MaG* útja során kijelölt „*MaGos*” – *TeNgellyel* azonosítható. („*MaGasság*” szavunk a „*MaGos*” *TeNgelyen* a talpponttól mért távolságot jelenti) *Férfi* és *Nő* viszonylatában is fellelhető a *MaGos* *TeNgely* analógiája. Az ivarszervek elne-

vezése legalábbis erre utal. A nemi *EGY*esülés során a (férfi)-„*MaG*” a „fallikus *TeNgelyen*” (a „*MaKkOs*” *TeNgelyen*) keresztül jut el a „*MéH*”-be. ($G = K = H$) A fo*MaG*zás után (*M-G fo: G-M*) a *MaG*ból *MaGzat* lesz. A zigóta állapot – melyben a két minőség: a *Női* („*KöR*”) és a *Férfi* („*iS*”) közös burokból „egy *TeNgelyűen*” van jelen – a sejt*MaG* osztódás előtti állapotaként mutatja meg a „*MaG*” szimbólum lényegét, azonosságát a *KöRiSTeN*háromság (a Mikro- és Makrokozmosz) egészével. Más szóval a *MaG* gyök is a harmadik csoportba, a „*TeN*” típushoz sorolandó.

Az azonos szemléletű testvérnépek nagy családjában, a nevek között tallózva ragadjuk ki Szicília névadóinak a *SziKelosz* (*SiCuli*) vagy *SziKán* népnek a nevét, akik több mint 3000 éve telepedtek meg Szicília nyugati részén. Minden bizonnyal hozzájuk kapcsolható az a jelkép, melynek másolatát a turisták számára Szicília jelképeként árusítják napjainkban. (8. kép)

8. kép Szicília jelképe (emléktárgy turisták számára)

Arról hallgat a fáma, hogy az eredeti darabot hol találták, mely korból való, ki készíthette. Talán éppen azért, mert az illetékeseknek fogalmuk sincsen, hogy mit jelenthet ez a szokatlan és furcsa jelkép.

A *KöRiSTeN* szemlélet jelképeit, a világmodelleket, „Mandalákat” (mert itt is erről van szó) szic-

gorú szabályrendszerben formálták elődeink. A korábbi példák tanulságait hasznosítva megkísérrelhetjük megfejteni ennek a jelkép együttesnek a jelentését is.

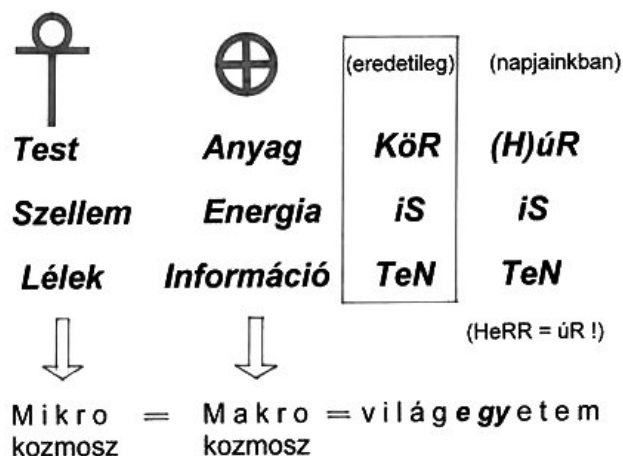
A szerkezeti felépítés mutat utat első közelítésben: az alakok/alakzatok egy része „körszimmetrikus” (a *három láb* pl.), az *arc* (mert a kör közepén található) és a *két pár kígyóból* mondjuk az egyik (lévén egyközpontú a körrel). Az un. „*felülnézeti világmodellek*” sajátossága a „körszimmetria”. A három láb burkolt célzás a *háromságra, mint egységre*. A szereposztás a következő: a *három láb*: („*alsó világ*”, „*KöR*”), az *arc* a „*felső világ*” („*iS*”), a *kígyó teremt kapcsolatot a kettő között* („*TeN*”). A kígyók kidugott nyelve 4 pontot rajzol ki, amelyeket ha összekötjük a középponttal egyenlő szárú (*TeN*gely)keresztet kapunk. Rajzoljuk bele a lábak kirajzolta körbe: előttünk áll a „*körbe rajzolt kereszt*”, a Makrokozmosz jelképe.

„*Egyesített*” világmodellel talákoztunk ismét, ezért a továbbiakban csak az „*oldalnézeti világmodell*” a *Mikrokozmosz megfelelőjét* kell megtaláljuk. Itt az „egyszeres szimmetria” dominál, azaz az *arc*, mint *női arc* most a „*KöR*”-nek felel meg, a *Szárny* (fordítva az „*iS*” gyököt rejti) és a kígyó is szimmetriát mutat (most a szimmetria *TeN*gelyt jeleníti meg). A kígyók és az *arc* a középpontba kerültek, a középpont a szimmetriatengelynek is része, így az egyszeres szimmetriájú oldalnézeti modellnél mindkettő ismételtlen figyelembe vehető. A Mikro- és Makrokozmosz egyesí-

tett modellje a kettő „egytengelyűségét” vagyis azonosságát fejezi ki. (9. kép)

Eurázsia és Észak-Afrika térképét magunk elé képzelve, az elmúlt 6-7 ezer évet filmként lepergetve, egy érdekes fraktál jelenségnek lehetünk tanúi. Az itt feltűnő, majd eltűnő népek nevei a *KöRiSTeN fraktál* idézik meg. A térkép így életre kel és egy holografikus filmnek is felfogható „mintázat” lesz belőle, amelynek minden részlete képes az „Egészt” (a Mindenséget) megjeleníteni előhívása során. Ha „ránagyítunk” a térkép egy részletére, és előkerülnek, láthatóvá válnak az illető nép által használt jelképek, kiderül, hogy a jelképrendszer is ugyanazt a „mintázatot” tartalmazza. Azaz a *KöRiSTeN fraktál* (az *Élő Valóság szerkezeti képlete*) a léptékváltástól függetlenül érvényesült.

A jelképekből álló „mintázat” időállóbb ugyan, mint a törzs és népnevek által alkotott „mintázat”, bár információ forrásként ez utóbbit most jobban kell becsüljünk. Mindkettő közös abban, hogy a holográfiából ismert „referenciasugár” – amit a holografikus film előhívásakor, a mintázat megvilágításakor használnak – nem más, mint a *koherens lézerfényhez hasonló, időben változatlan MaGyar nyelv!* Ez a mi szerencsénk, egyben a jobb sorsra érdemes emberiség szerencséje is! *Nyelvünk tehát a kulcs, ősi titkok, az „Óstudás” megismeréséhez.* Hogy mióta van ez így? „*Amióta viláG a viráG*”! (akarom mondani: *amióta „ViláG a ViláG”...*) Vegyük észre az ebben rejlő (világ <> virág) fraktalitást is!

9. kép A KöRiSTeN „fraktál”

Emlékezés a színészkirályra 37 éve hunyt el Latinovits Zoltán

„A tehetséges, ambiciózus és öntörvényű (viselkedésében belülről vezérelt) embertől a bürokratikus szervezet alapvetően idegenkedik. A benne rejlő haszonért nem vállalja a benne rejlő kockázatot. /Ezért középszerű emberekre épít, s a várhatóan kis haszonért a várhatóan kis kockázatot kapja cserébe./”

(Lásd Hankiss Á.: Martinovics Ignác. Valóság, 1978/10. – de Latinovitsról is szólhatna...)

Részletek Latinovits életrajzából

1931. szept. 9., Budapest: a városligeti Gundel vendéglő egyik lakásában megszületik Zoltán.

Apja egy eladósodott bácskai földbirtokos család tagja, anyja Gundel Katalin, nevelőapja dr. Frenreisz István orvos. (Latinovits féltestvérei: Bujtor-Frenreisz István színész és Frenreisz Károly zenész)

Féltestvérek együtt a filmvásznon
(Bujtor I. és Latinovits Z. a *Pendragon legendában*)

Bajor Gizi biztató szavai a színészi pálya felé irányították. A MÁVAG amatőr színjátszó csoportjának volt tagja.

A Műegyetem Építészmérnöki Karát kiváló eredménnyel végezte el. Mérnöki állást ajánlottak neki – 1956. aug. 1-től mégis leszerződött Debrecenbe segédszínésznek. A Miskolci Nemzeti Színházban is játszott.

Kitüntetései: Jászai Mari-díj (1966), Balázs Béla-díj (1970), Érdemes Művész (1975).

Betegségei: 1964: szívinfarktust kap; 1976: Pirandello IV. Henrikjének próbáján sarkát törte; több időt tölt gyógyintézetekben.

1976. jún. 4.: kezében a Vigilia karácsonyi számával int a nyílt pályán haladó vonat vezetőjének – majd, mint aki fel akar szállni, nekiugrott a szerelvénynek. Sérüléseibe nemsokára belehal.

Nem biztos, hogy öngyilkos akart lenni – lehetséges, hogy depressziója múltán, euforikus állapotba kerülve tényleg azt hitte, hogy felszállhat a vonatra...

A tehetség sorsa Magyarországon

A **kivételes tehetség** pusztán létezésével ingerli a kisszerű lelkeket (akik aztán gondoskodnak róla, hogy a szervezet szemében lehetetlenné tegyék a meg nem alkuvót). Latinovitsot hét színházból távolították el (egyedül a kecskeméti színház nem tette ezt). Szellemi életünk nehezen tűri a határátlépőket (hát még ha nincs is színészi képessége...). Ha jól csinálja, akkor meg irigységet vált ki.

A tollforgatók csak leírni akarják az utópiát. De aki élni is akarja? Előbb-utóbb alighanem rajta veszt. A jelen konfliktusait minden idegszálukkal átélők alacsony átlagéletkorúak (pl. James Dean, Zbigniew Cybulski, Soós Imre).

Latinovits békétlenkedéseinek következményeképp apránként kiszorult a színházból. Önmagát az írásban (Ködszurkáló címmel, melyet színházi balesete után írt: „páratlanul szókimondó” színházi tanulmányokat tartalmaz. Egyszerre szenzáció és botránykő. Ezt a csatát Latinovits – kivételesen – megnyerte!) és a rendezésben volt kénytelen keresni. Csupán két rendezése valósult meg – **Németh L.: Győzelem, Gorkij; Kispolgárok.** Sikertelen rendezői, színházalapítói tervei teljesen felőrölték. (Az intézményesülés negatívuma, hogy kitermeli a rejtett felelőtlenséget. A túlvállaló ez ellen tiltakozik: magára veszi a felelősség terhét, és ébreszti a kor lelkiismeretét /így bünteti önmagát/).

A **színész** a legősibb, legkezdetlegesebb módon hosszabbítja meg gyerekkorát. Tovább játszik.

Zseni, de örült! – ez a Latinovitsra ráakasztott címke. Ha az, úgy szép örülete van...

Megvádolták, hogy összeférhetetlen, hisztérikus, közösségbe nem való (a féltékeny középszerű acsarkodó dühe félrevezette a közönséget...)

Mindez NEM IGAZ! Mindig a közösség ügyében, a jobbítás érdekében cselekedett!

Tény, hogy Latinovits felkapott lett. (De) visszaéltek teremtőerejével, kizsigerelték maximális

azonosulási készségét. Ő folyton-kereső, lázadó, igazságkereső ember volt. Művészetével közvetlenül akarta az életet megváltoztatni. Maximális önkritika jellemezte. A nagy tehetség törvénye: örökös elégedetlenség önmagával szemben.

Teljesség utáni vágya kikezdte idegrendszerét. A divat pedig a hőst a színpadon tartalékos állományba helyezte. Az átmenet (a 60-as-70-es évek reformja, a materialista javak előtérbe kerülése) esztendeiben azonban meglepő módon csakis (igaz, többnyire múltban játszódó) főszerepeket bíztak rá a filmrendezők.

Ekkor az alkalmazkodás lett a legfőbb erény, a jövőt megelőlegező magatartás fölöslegessé, terhesé ('deviánssá') vált a társadalom számára. Latinovits nem érezte, hogy takaréklángra kellene állítania lobogását. **Mindezek ellenére szerencséje volt.** Három kiváló műben eljátszhatta az emberi élet három fázisát (gyermek-, férfi- és öregkor).

„Annyit értek az élethez, mint egy gyer(m)ek. Amint cselekedetre kerül a sor, rögtön elhibázom...” /Szindbád/

Simó S. (1971): A **legszebb férfikor** /Pillanatfelvétel a 70-es évek közérzetéről, egy feje tetejére állított világban. Dokumentarista stílus jellemzi – mintha utcáról jöve, saját ruhájában sétált volna oda Latinovits a felvevőgép elé!/

Az öreg (Révész Gy., 1975). /1964-ben játszódik a 74 éves bányász története – szerepét Latinovits 44 évesen játszotta el!/

Latinovits, az „öreg”

A színész sorsa

A színész halálával művésze megszűnik. A kortárs halálával emléke is kivész. (A filmek és a hangfelvételek azonban megmaradnak.)

Latinovits jellegzetes (magányos) értelmiségi típus – egyszemélyes színészparadoxon – volt. Radikálisan újat akaró magatartás jellemezte. A teljesít-

mény (az alkotómunka) szerinti megkülönböztetést követelte.

Latinovits sok filmszerepet kapott – mégsem volt igazán filmszínész. Több volt annál. Színművész – építészmérnöki diplomával a zsebében. És színészi képesítés nélkül. A Színpad vátesze.

Minden akart lenni – egyedül. **Túlvállalt.** A rábízott tehetséggel úgy gazdálkodott, hogy mindenki részesedjen belőle, aki kíváncsi az emberi lét mélységeire és magasságaira.

Latinovits /hírveve miatt/ felesleges ráadásként fordult elő némely vígjátékban, ahol „mint vendég” lézengett manírjaikat előadó kollégái között.

A színházi munka feltételei nem kedveztek a gondolkodni és gondolkodtatni, hatni akaró /a közönségre bombát dobó/ színészeknek. Ezért szaporodtak gomba módra az önálló estek a 70-es években. Ezekben Latinovits a jövőre ráérző költőt próbálta „versen érní”.

Egyik rosszindulatú kritikusa kifogásolta: versmondás közben időnként eltorzul az arca...

Önsorsrontó hőseink nem a bőrüket, hanem a lelküket viszik a vásárra. A mitizáló gondolkodás csak a 20. sz. folyamán lett végképp rossz csengésű. (A század irracionális szélsőségei tették egészen lehetetlenné.) Még a csökkent racionalisták sem tagadják, hogy a mitikus gondolkodás kezdetben a valóság megismerésének egyik módja volt. Az ész mindenhatóságának (éppen manapság megkérdőjeleződő) hite kezdte ki a mítosz megismerő szerepét.

Latinovits megtestesítésében láthattuk a filmvásznon

Latinovits talentuma a színpadon kihasználatlan maradt. Annál inkább élt vele a film (túlfoglalkoztatás fenyegette). Szerepformálásának gyakorlata a pszichodramára emlékeztet. Első filmszerepe már is főszerep (Gyalog a mennyországba, 1959). Egy frissen végzett, ambiciózus vegyészt játszik, aki antibiotikumot akar felfedezni (Latinovits a stábbal is összeveszett, ezért csúnyán megverték...).

Huszárik Z. (a nagy kívülálló, 1971): Szindbád. /Krúdy Gyula, az életből kiszoruló ködlovag alakja.

Szindbád hasonmása: maga Latinovits Zoltán. A magányos Szindbád szerepe Latinovits számára „álruha”./

Az idő kegyetlenül meghíúsítja Szindbád-Latinovits vágyait. Belül megmarad tiszta szívű, kíván-

csi gyereknek. Ezért álmaiba menekül (és teremt magának egy másik, igazabb világot).

Ranódy L.: Pacsirta (1963) /Kosztolányi Dezső özvegyétől kölcsönzött, ifjúkori nyakkendőjében játszott a el Latinovits Kosztolányi, az író szerepét./

Karinthy Frigyes agyműtét előtt – műtėti lázálomban: lásd Révész Gy. (1969): Utazás a koponyám körül. 1970-ben, San Sabastianban, a nemzetközi filmfesztiválon a legjobb férfialakítás díját kapta érte Latinovits!

Jancsó M. (1967): Csend és kiáltás /A fehérterror csendőrpáncsokát játssza el Latinovits, a főszereplő; Jancsónál nincs is olyan, hogy „főszereplő”: színészei csak „kellékek, tárgyak”, nincs érzelmi azonosulás./

További Jancsó-filmek: Szegénylegények (1965), Oldás és kötés (1962).

Kovács A. (1966): Hideg napok /Cseres Tibornak az 1942-es újvidéki vérengzésről szóló regényét vitte filmre./; A magyar ugaron (1972) /A Tanácsköztársaság bukása után Zilahy tanár úr képes becsületes maradni./

Fábri Z. (1976): Az ötödik pecsét /Sánta F. regényének nyilas parancsnokában a sátán kel életre Latinovits játékában./; Isten hozta, őrnagy úr! (1969), 141 perc a Befejezetlen mondatból (1974)

Várkonyi Z. (1966): Egy magyar nábob – Kárpáthy Zoltán, Egri csillagok (1968), Fotó Háber (1963)

Latinovits Zoltán Ruttkai Évával
a *Kárpáthy Zoltán c.* filmben

Mihályfi I. (1966): Sellő a pecsétgyűrűn /Küitközik Latinovits ellenszenve a jólöltözöttség és a hibátlan megjelenés iránt./

Gertler V. (1962): Az aranyember /Választanunk kell: magunkkal akarunk-e békében élni vagy a többiekkel./

Révész Gy. (1967): Egy szerelem 3 éjszakája /Menyhért, a háborúban megháborodott filosz sorsa./; A Pendragon-legenda (1974)

Mamcserov Fr. (1968): Alfa Rómeó és Júlia

Gaál I. (1967): Keresztelő

Szinetár M. (1971): Csárdáskirálynő

Szatírikus szerepek: kompromisszum

Keleti M. (1967): Tanulmány a nőkről /a kettős életet élő értelmiségi könyvelő estéknént Fényes Szabolcs slágerét adja elő gitárkísérettel.../

Palásthy Gy. (1968): Az örökös /a pénz mindenhatóságát hirdető banktisztviselő, a „kisszerű Mefisztó” sorsa/

TV-produkciók Latinovits szereplésével

Bánk bán (Szinetár M., 1968)

És mégis mozog a föld I-II. (Hajdufy M., 1973)

Latinovits elmaradt szerepei: Ady, Csontváry, Hamlet.

Latinovits, a mítosz

A **balatonszemesei** temetőben található a holtan is eleven színészfenomén sírja.

Latinovitsból mítosz lett. Legenda. Állami filmgyártásunk első és eddig utolsó mitologikus alakja. Akinek utópiái, céljai – kortársaiéval ellentétben – megvalósítható(k)nak tűntek-tűnnek).

A **mítosz** érthetetlen a kívülálló idegen számára. A kritika pl. nem akarta érteni Z., a színész sorsának ismétlődő bevillanását a festő (Csontváry) életébe. /Lásd Huszárik Z. filmje/

Hankiss Elemér találóan mondta: Latinovits **védőszent**. Alakja szimbólummá vált. Produkciójában és magatartásában utópikus ideált követett. Hivatását túl komolyan vette – így kénytelen volt törvényt bontani és konvenciókat sérteni. Mindez társadalmi, közéleti bajokra, anomáliákra utal. Lehet ezért őt nem szeretni – de legendájáról, annak valódi forrásáról tudomást nem venni súlyos hiba lenne!

Irodalom

Kelecsényi L.: Latinovits Zoltán /Múzsák, 1989, 2. kiadás/ – Ruttkai Éva emlékének

Emlékszem a röplés boldogságára (Magvető, 1985, szerk.: Szigethy G.)

Hegy B.: Latinovits. Legenda, valóság, emlékezet (Gondolat, 1983)

Ablonczy L.: Latinovits Zoltán tekintete (Minerva, 1987)

Latinovits Z.: Ködszurkáló (Magvető, 1973)

A Balatonszemesei Múzeum anyaga

Záhonyi András